

Bağlı Tüketici Kredilerinde Kredi Verenlerin Sorumluluğu Bakımından Kredi Miktarı Sınırlaması

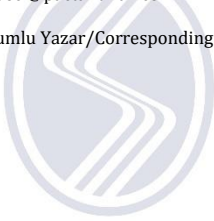
Credit Amount Limitation in Terms of Liability of Creditors in Linked Consumer Credits

Davut Gürses^{1*}
Ecem Deveci²

^{1*} Av. Dr., İstanbul, Türkiye
d.gurses@pactahukuk.com

² Av., İstanbul Barosu, İstanbul, Türkiye
e.deveci@pactahukuk.com

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Geliş Tarihi/Received: 18.05.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 03.08.2024
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
28.10.2024

Öz: Çalışmamızda, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen bağlı tüketici kredisi sözleşmelerinde mal veya hizmetin hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmemesi halinde kredi verenin, satıcı ve sağlayıcı ile olan müteselsil sorumluluğunun sınırlarından biri olan "kredi miktarı" ile sorumluluk incelenmektedir. Kredi verenin müteselsil sorumluluğu kapsamında kredi verenin miktar bakımından sorumluluğunun sınırlandırılması açısından öğretiyi ve yargıdaki ağırlıklı görüş "kredi miktarı" ifadesinin faizi kapsamadığı ve sadece müşteriye verilen kredi anaparasından oluştuğu yönündedir. Bu görüşün kabul edilmesiyle kredi verenlerin müteselsil sorumluluğunun kapsamı daraltılmıştır. Ancak, çalışmamız kapsamında, kredi miktarının, tüketicinin bankaya borçlandığı toplam tutar olarak anlaşılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bağlı Tüketici Kredisi, Müteselsil Sorumluluk, Bankanın Sorumluluk Sınırı, Kredi Miktarı, Tüketicinin Korunması

Abstract: In our study, the liability is examined with the "credit amount", which is one of the limits of the creditor's joint and several liability with the seller and the provider, in case the goods or services are not delivered or performed at all or as required regarding the linked consumer credit agreements regulated within the scope of the Law on Consumer Protection No. 6502. In terms of limiting the creditors's liability in terms of amount within the scope of the joint and several liability of the creditor, the dominant opinion in the doctrine and judiciary is that the expression "credit amount" does not include interest and consists only of the principal of the credit given to the customer. With the acceptance of this view, the scope of joint and several liability of creditors has been narrowed. However, within the scope of our study, it was concluded that the credit amount should be understood as the total amount owed by the consumer to the bank.

Keywords: Linked Consumer Credit, Joint Liability, Bank's Liability Limit, Credit Amount, Consumer Protection

Extended Abstract

In addition to banks, lending activities are carried out by natural or legal persons who are authorized to provide credit to consumers in accordance with the legislation. Consumer credit refers to the financing provided or promised to be provided to a real person or legal entity acting for non-commercial or non-professional purposes by persons authorized to provide credit.

Whether the consumer can freely use the financing provided to him or her is important for the consumer credit to be considered as a linked credit. If consumer credits given to consumers by persons authorized to grant credits is provided exclusively for the financing of an agreement for the supply of certain goods or services and if this agreement objectively forms an economic unity with the credit agreement, it is referred to as a linked consumer credit agreement.

Consumers are granted certain rights regarding linked consumer credits regulated in the Consumer Protection Law No. 6502. In case the goods or services are not delivered or performed at all or as required and the consumer exercises his right to withdraw from the sales agreement or reduce the price,

the creditor, seller and supplier will be jointly responsible. In terms of linked consumer credits, the consumer cannot freely use the credit given to him and often does not choose the parties with whom he will conclude a contract with his own will. For this reason, protection is provided to the consumer and he is enabled to direct his rights arising from the contract between him and the seller to the creditor. Thus, the principle of proportionality was overcome and the responsibility of the creditor was determined and it is possible to direct the rights arising from the failure to perform or deliver the agreement for supply of goods or services at all or as required to the creditor at all or as required. The creditor's liability is limited in amount and time. So that; the liability of the creditor is limited to one year in terms of time, limited to the amount of credit used. This one-year period will start *"from the date of delivery of the goods or performance of the service specified in the sales agreement or linked credit agreement in cases where the goods are not delivered or the service is performed, and from the date of the delivery of the goods or the performance of the service in cases where the goods are delivered or the service is performed."* For linked credits used specifically for mortgage, the date on which the house is delivered or will be delivered will be taken as basis.

Here, in terms of what is meant by the expression "amount of credit used", the majority of opinions in the same direction are in the doctrine. Moreover, in judicial decisions, an opinion parallel to the majority opinion has emerged. In the doctrine, it is stated that the credit amount used is only the principal amount and therefore the joint liability of the creditor is limited to the principal amount only. Under this view, interest and charges will not be included in the creditor's responsibility and will be charged to the consumer. In line with our view, charging the credit interest and expenses to the consumer even if the goods or services are not delivered or performed at all or as required will create an excessive imbalance against the consumer and contradict the will of the legislator to protect the consumer. In the credit agreement concluded between the parties, the consumer's obligation is to return the amount he received from the creditor, together with interest and expenses. In other words, the amount that the consumer must return is the total debt arising from this credit agreement. When evaluated from this perspective, we believe that while the credit amount refers to "principal including interest and expenses", reducing it to the principal in terms of the responsibility of the creditor would be contrary to the principle of interpretation in favor of the consumer. On the other hand, in case of reneging on the sales agreement, the creditor refunds the interest and expenses paid by the consumer and the debts are stated as interest included in the principal in the risk center reports, which supports our opinion. Since opinions to the contrary would be contrary to the principles of consumer legislation, we believe that the upper limit of liability drawn as the amount of credit used is the "principal including interest and other expenses" that the consumer has to pay to the creditor and owes.

Giriş

Bankalar, 01.11.2005 tarihli ve 25983 1. mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu (bundan böyle "Bankacılık Kanunu" olarak anılacaktır) kapsamında Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından *"bankacılık işlemleri ve faaliyetleri yapmak üzere yetkilendirilmiş ticari işletmelerdir"*¹. Bankalar kâr elde etmek amacıyla faaliyette bulunan ticari işletmelerdir, ancak diğer ticari işletmelerin çoğundan farklı olarak bankalar sadece belirli faaliyetlerde bulunabilir. Bu faaliyetlerden biri de kredi verme faaliyetidir. Kredi verme asli bankacılık faaliyetlerinden biri olarak Bankacılık Kanunu'nun 4. maddesinde sayılan faaliyetler arasında yer almakla birlikte Kanun'un 48. maddesinde de detaylı olarak düzenlenmiştir. Diğer taraftan kredi verme faaliyeti yalnızca bankaların tekelinde de değildir. 28.11.2013 tarihli ve 28835 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da (bundan böyle kısaca "Kanun" olarak anılacaktır) "kredi veren" ifadesi mevzuatı gereği tüketicilere kredi vermeye yetkili olan gerçek

¹ İbrahim Kaplan, *Banka Sözleşmeleri Hukuku* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2020), 29.

veya tüzel kişi olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede kredi verme faaliyetinin yalnızca bankalara özgü olmadığını, özel bir düzenleme ile kişilere kredi verme hak ve yetkisinin verilebileceğini de belirtmeliyiz. Örneğin; 13.12.2012 tarihli ve 28496 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu finansman şirketlerine ve finansal kiralama şirketlerine; 28.04.1972 tarih 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ise tarım kredi kooperatiflerine kredi verme hak ve yetkisi vermesi nedeniyle böyle özel birer düzenleme niteliğindedir.

Bu çalışma kapsamında, bağlı tüketici kredilerinde bankaların hukuki sorumluluğunun sınırı olarak belirlenen “kredi miktarı” sınırı incelenecek olup, çalışmada kredi veren, banka ve konut finansman kuruluşu ifadeleri aynı anlamda kullanılacaktır. İlk olarak aşağıda, bağlı tüketici kredilerine ilişkin genel açıklamalarımıza yer verilecektir.

I. Genel Olarak Bağlı Tüketici Kredileri

Tüketicilerin çoğunun yeterli alım gücüne sahip olmamasının, ihtiyaç duydukları mal ve hizmetlerin edinilmesinde birikimlerinden ziyade tüketici kredilerine başvurmalarına sebep olduğu, bu nedenle de tüketici kredilerinin uygulaması en çok olan tüketici işlemlerinden olduğu ifade edilmektedir². Tüketici kredileri, alım gücü zayıf ve aynı zamanda kredi verene karşı güçsüz durumda³ olan tüketicilerin, kredi verenlerden kredi temin ederek, ihtiyaç duydukları mal ve hizmetleri edinmelerini sağlayan bir kredi türüdür⁴. İşte bu krediye ilişkin olarak tarafların hak ve yükümlülüklerinin düzenlendiği sözleşme de tüketici kredisi sözleşmesi olarak adlandırılmaktadır. Tüketici kredisi sözleşmeleri, Kanun’un 22. maddesinde tanımlanmıştır. Buna göre; “tüketici kredisi sözleşmesi, kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri bir menfaat karşılığında ödemenin ertelenmesi, ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği veya kredi vermeyi taahhüt ettiği sözleşmeyi” ifade etmektedir. Tüketici kredileri genel olarak nakdi kredi olarak nitelendirilmekte ve genellikle vade, sabit aylık ödeme tutarı belirlenerek nakden ve defaten tüketiciye ödenmektedir⁵. Ancak, nakdi krediler yanında, kredi verenin tüketiciye faiz veya benzeri menfaat karşılığında ödemeyi ertelediği ya da ödünç veya benzeri finansman şekilleri aracılığıyla kredi verdiği bütün haller de tüketici kredisi olarak kabul edilmektedir⁶. Tüketici kredilerinin temel unsurları; kredi kullananın tüketici sıfatını haiz olması, kredi verenin ekonomik bir menfaat karşılığında kredi kullandırması veya kullandırmayı taahhüt etmesi, kredi verenin buna ilişkin yetkisinin olması ve nihayet tarafların bu konuda anlaşmış olmalarıdır⁷. Tüketici terimi ise Kanun’un 3. maddesinde “ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır.

Bağlı tüketici kredileri, tüketicinin krediyi belirli bir amaç için kullanması ve bu amacın da kredi sözleşmesiyle sıkı bir şekilde bağlantılı olmasını ifade eder⁸. Bir kredinin bağlı tüketici kredisi olup

² Sezer Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 476.

³ Ann-Sophie Vandenberghe, “The Law on Unfair Terms in Standard Form Contracts in Europe”, *Consumer Law and Economics*, ed. Klaus Mathis, Avishalom_Tor, (Springer, 2021), 122; O. O. Cherednychenko, “On the Bumpy Road to Responsible Lending in the Digital Marketplace: The New EU Consumer Credit Directive”, *Journal of Consumer Policy* /47 (2024), 256.

⁴ Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 476.

⁵ Şebnem Akipek, *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 1999), 35; Selçuk Öztekin, “Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar”, *Türkiye Bankalar Birliği Bankacılar Dergisi* 67 (Aralık 2008), 7.

⁶ Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 478.

⁷ Şebnem Akipek Öcal- İlhan Kara, *Tüketici Hukuku Ders Kitabı* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 131.

⁸ İ. Yılmaz Aslan, *Tüketici Hukuku* (İstanbul: Ekin Yayınevi, 2014), 396; Akipek, *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi*, 180; Hava Yenice Özgöz, *Bağlı Tüketici Kredilerinde Bankanın Sorumluluğu* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021), 8-9; Hüseyin Kılınc, *Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmesi ve Kredi Veren Sorumluluğu* (İstanbul: Adalet Yayınevi, 2019), 75-76; Tamer İnal, *Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredisi Sözleşmeleri* (İstanbul: Beta Yayınları, 2002), 253-254; Çağlar Özel, *Tüketicinin Korunması Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2020), 218; Yeşim M. Atamer, *Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016), 151; Murat Aydoğdu-Nalan Tuncer, *Tüketici Hukuku Özet Kitap* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2023), 379; Akipek Öcal/Kara, *Tüketici Hukuku Ders Kitabı*, 141; Bu konuda detaylı

olmadığının tespitinde tüketicinin krediyi serbestçe kullanma imkanının bulunup bulunmadığı hususu önem arz eder⁹. Netice olarak, tüketici aldığı krediyi beyan ettiği ve teyit edilen bir amaç için kullanmak zorundaysa bağlı tüketici kredisinin varlığından bahsedilir.

Bağlı tüketici kredileri Kanun'un 30. ve 35. maddelerinde düzenlenmiştir. Bunlardan ilki genel nitelikte olup tüketici kredileri bakımından; ikincisi ise konut kredileri bakımından özel bir düzenleme getirmektedir.

Kanun'un 30. maddesi uyarınca bağlı kredi sözleşmesi "*tüketici kredisinin münhasıran belirli bir malın veya hizmetin tedarikine ilişkin bir sözleşmenin finansmanı için verildiği ve bu iki sözleşmenin objektif açıdan ekonomik birlik oluşturduğu sözleşmedir.*" Görüldüğü üzere bağlı tüketici kredilerinde, tarafları birbirinden bağımsız üç sözleşme bulunmakta ve bu sözleşmelerden iki tanesi ekonomik birlik oluşturmaktadır. Ekonomik birlik oluşturan sözleşmeler; satıcı/sağlayıcı ile tüketici arasında akdedilen mal/hizmet tedarikine ilişkin sözleşme ve kredi veren ile tüketici arasında akdedilen belirli bir mal/hizmetin teminine ilişkin sözleşmenin finansmanını sağlayan bağlı kredi sözleşmesidir¹⁰.

Bu maddenin ikinci fıkrasında ise "*a) Satıcı veya sağlayıcının tüketici için krediyi finanse ettiği, b) Üçüncü bir tarafça finanse edilmesi durumunda, kredi verenin kredi sözleşmesinin imzalanması veya hazırlanması ile ilgili olarak satıcı veya sağlayıcının hizmetlerinden yararlandığı, c) Belirli bir mal veya hizmetin verilmesinin kredi sözleşmesinde açıkça belirtildiği, durumlarından en az birinin varlığı hâlinde*" ekonomik birliğin mevcut sayılacağı ifade edilmiştir.

Konut finansmanı özelinde bağlı kredi sözleşmeleri ise Kanun'un 35. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre bağlı kredi sözleşmesi "*konut finansmanı kredisinin münhasıran belirli bir konutun satın alınması durumunda bir sözleşmenin finansmanı için verildiği ve bu iki sözleşmenin objektif açıdan ekonomik bir birlik oluşturduğu*" sözleşmedir. Bu maddenin 4. fıkrasında ise "*Konut finansmanı kuruluşu ile satıcı arasında belirli bir konutun tedarikine ilişkin bir sözleşme olmaksızın, tüketicinin kendisi tarafından belirlenen konutun bedelinin kredi veren konut finansmanı kuruluşu tarafından ödenmesi suretiyle kullanılan krediler*"ın bağlı kredi sayılmayacağı açıkça ifade edilmiştir.

Mehaz düzenleme olan Avrupa Birliği Direktifinde de kredi sözleşmesi ve satış sözleşmesi arasında ekonomik birlik olması gerekliliği düzenlenmiştir.¹¹ Bu kapsamda ilgili Direktifte; kredinin yalnızca belirli malların tedarikine veya belirli bir hizmetin sağlanmasına yönelik bir sözleşmeyi finanse etmeye hizmet etmesi ve satış sözleşmesi ile kredi sözleşmesinin objektif açıdan ekonomik birlik oluşturması halinde bağlı kredi sözleşmesinden bahsedilebileceği belirtilmiştir¹².

II. Bağlı Tüketici Kredis Sözleşmelerinde Kredi Verenlerin Sorumluluğu

Türk borçlar hukukunda yer alan en temel ilkelerden biri nispilik ilkesidir. Buna göre, borç ilişkisi sadece bu ilişkinin tarafları arasında etkilidir¹³. Genel ilke bu olmakla birlikte bazı durumlarda zayıfın

inceleme için bkz. Burak Özen, "Bağlı Kredilerde Kredi Verene Karşı İleri Sürülebilecek Haklar ve Bu Hakların Kullanılmasının Tabi Olduğu Süre", *Tüketici Hukukunun Güncel Meseleleri 2023*, ed. Hakan Tokbaş (İstanbul: Aristo Yayınları, 2023), 162.

⁹ Abdülhamit Yılmaz, *Belirli Süreli Tüketici Kredis Sözleşmeleri* (İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2018), 74; "Bağlı tüketici kredisinde, tüketici kredi verenden aldığı krediyi, kendisine verilen talimat doğrultusunda kullanmak ve bir anlamda krediyi nasıl kullanacağı konusunda kredi verene hesap vermek zorunda kalmaktadır." Şebnem Akipek, "Madde 30/AKİPEK Şerhi" *Milli Şerh 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, ed. Hakan Tokbaş, Özlem Tüzüner, (İstanbul: Aristo Yayınları, 2016), 534.

¹⁰ Kıymet Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri* (İstanbul: T.C. Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2021), 17; Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 560.

¹¹ Elisabetta Iossa – Giuliana Palumbo; Over Optimism and Lender Liability in The Consumer Credit Market, https://www.researchgate.net/publication/227345962_Optimism_and_lender_liability_in_the_consumer_credit_market, erişim: 10.07.2024, s.2.

¹² Directive 2008/48/EC of The European Parliament and Of The Council of 23 April 2008 on Credit Agreements for Consumers and Repealing Council Directive 87/102/EEC (Directive 2008/48/EC), Avrupa Birliği (2008), md.3/n.

¹³ M. Kemal Oğuzman- M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt-1* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2023), 22; Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Yetkin Yayınları, 2023), 3; Pierre Tercier vd., *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*

korunması gibi saiklerle bu ilkedan taviz verildiği de görülmektedir. Bu nispiyet ilkesinin aşıldığı istisnai hallerden biri de Kanun'da yer alan bağı tüketici kredilerinde, kredi verenlerin sorumlu tutulmasına ilişkin hükümlerdir¹⁴. Gerçekten de bağı tüketici kredilerinde, tüketici, kredi sözleşmesi ve tedarik sözleşmesi olmak üzere birbirine bağı birden fazla hukuki işlemle karşı karşıya gelmekte¹⁵ ve bu hukuki işlemlerin çoğunda da banka ile satıcı ya da sağlayıcı tüketiciye karşı adeta tek bir kişi gibi hareket etmektedir¹⁶. Ayrıca, banka ile satıcı veya sağlayıcı arasındaki sözleşme nedeniyle, tüketicinin krediyi sadece belirli mal ve hizmetler için kullanabilmesi ve kredi tutarının çoğu durumda doğrudan satıcı veya sağlayıcıya ödenmesi gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde bu birbirine bağı hukuki ilişkilerde tüketicinin korunması gereği daha açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. İşte bu noktada nispiyet ilkesinin aşılması ile tüketicinin korunması ve mağduriyetine çözüm sağlanması amaçlanmaktadır¹⁷. Böylece tüketicinin, satıcı veya sağlayıcı ile akdettiği sözleşmeden kaynaklanan bazı hakları doğrudan -bu sözleşmelere taraf olmayan- kredi verene karşı yöneltmesine imkân verilmiştir¹⁸. Bu düzenlemenin tüketicinin korunması amacına hizmet ettiği ve tüketici aleyhine bozulmuş dengeyi kurduğu kabul edilmektedir¹⁹.

Kredi verenlerin sorumluluğuna ilişkin Kanun'un 30. maddesinin 4. fıkrası şöyledir;

"Bağı kredilerde, mal veya hizmet hiç ya da gereği gibi teslim veya ifa edilmez ise satıcı, sağlayıcı ve kredi veren, tüketicinin satış sözleşmesinden dönme veya bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde müteselsilen sorumludur. Tüketicinin bedelden indirim hakkını kullanması hâlinde bağı kredi de bu oranda indirilir ve ödeme planı buna göre değiştirilir. Tüketicinin sözleşmeden dönme hakkını kullanması hâlinde, o güne kadar yapmış olduğu ödemenin iadesi hususunda satıcı, sağlayıcı ve kredi veren müteselsilen sorumludur. Ancak, kredi verenin sorumluluğu; malın teslim veya hizmetin ifa edilmediği durumlarda satış sözleşmesinde veya bağı kredi sözleşmesinde belirtilen malın teslim veya hizmetin ifa edilme tarihinden, malın teslim veya hizmetin ifa edildiği durumlarda malın teslim veya hizmetin ifa edildiği tarihten itibaren, kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olmak üzere bir yıldır."

Konut finansman sözleşmeleri özelinde kredi verenlerin sorumluluğuna ilişkin Kanun'un 35. maddesinin 2. fıkrası ise şöyledir;

"Bağı kredilerde, konutun hiç ya da gereği gibi teslim edilmemesi nedeniyle tüketicinin bu Kanununun 11 inci maddesinde belirtilen seçimlik haklarından birini kullanması hâlinde, satıcı ve konut finansmanı kuruluşu müteselsilen sorumludur. Ancak, konut finansmanı kuruluşunun sorumluluğu; konutun teslim edilmemesi durumunda konut satış sözleşmesinde veya bağı kredi sözleşmesinde belirtilen konut teslim tarihinden, konutun teslim edilmesi durumunda konutun teslim edildiği tarihten itibaren, kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olmak üzere bir yıldır."

(İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2016), 43; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 2022), 9; Safa Reisoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Beta Yayınları, 2014), 30; O. Gökhan Antalya, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1* (İstanbul: Legal Yayıncılık, 2015), 21-22; Necip Kocayusufpaşaoğlu vd., *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt* (İstanbul: Filiz Kitabevi, 2010), 15-18; Haluk N. Nomer, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler* (İstanbul: Beta Yayınları, 2023), 17.

¹⁴ Rabia Sanem Üzeler, *Tüketici Hukukunda Bağı Kredi Sözleşmesi* (Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011), 149; Ebru Ceylan, "Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri – II", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* /80 (Ocak- Şubat 2009), 13; Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağı Tüketici Kredileri*, 196.

¹⁵ Iossa/Palumbo, s.2: "Bir tüketici kredili bir alışveriş yaptığında iki sözleşme ilişkisine girer: satıcıyla yapılan satış sözleşmesi ve kredi verenle yapılan kredi sözleşmesi."

¹⁶ Özgöz, *Bağı Tüketici Kredilerinde Bankanın Sorumluluğu*, 2.

¹⁷ Üzeler, *Tüketici Hukukunda Bağı Kredi Sözleşmesi*, 31.

¹⁸ Atamer, *Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması*, 150; Coşkun Çaldağ, "Bağı Tüketici Kredi Sözleşmesinin Tespiti ve Kredi Kartı Sözleşmesinin Bu Açından Değerlendirilmesi", *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi* 4/1 (2020), 32.

¹⁹ Başak Baysal, "Tüketici Kredisi (TKHK m.22-31)" *Yeni Tüketici Hukuku Konferansı*, Haz. M. Murat İnceoğlu (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015), 279; Iossa/Palumbo, *Over Optimism and Lender Liability in The Consumer Credit Market*, 4.

Bu doğrultuda Kanun'un 30. ve 35. maddelerinde kredi verenin tüketiciye karşı satıcı veya sağlayıcı ile birlikte müteselsilen sorumlu olduğu düzenlenmiştir²⁰. Burada ifade edilmelidir ki, ilgili hükümler emredici niteliğini haiz olduğu için kredi sözleşmesinde aksi kararlaştırılsa dahi bu hükümler geçersiz olacaktır²¹.

Avrupa Birliği Direktifinde de bağlı kredi sözleşmesinde mal veya hizmetin hiç ya da kısmen ya da sözleşmeye uygun teslim edilememesi veya yerine getirilememesi halinde kredi verene başvurma hakkı düzenlenmiştir. Bu halde yalnızca tüketicinin satıcı veya tedarikçiye karşı hukuki yollara başvurmuş ancak ilgili kanun veya sözleşmeye göre hak ettiğini elde edememiş olma şartının varlığı aranmaktadır²².

Bağlı kredilerde kredi verenin müteselsil sorumluluğu kanun koyucu tarafından tutar ve süre yönünden sınırlandırılmıştır²³. Kanun her iki durumda da kredi verenlerin sorumluluğunu "kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olmak üzere bir yıl" ile sınırlandırmıştır. Aşağıda, Kanun'da geçen "kredi miktarı"ndan ne anlaşılması gerektiği konusu incelenecektir.

III. Kredi Miktarı Sınırlaması

Tüketici, bağlı kredi sözleşmesi ile ekonomik birlik oluşturan mal/hizmet alımına ilişkin sözleşme kapsamında, mal veya hizmetin hiç veya gereği gibi ifa edilmemesinden doğan zararını, kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olarak kredi verenden talep edebilir, bunu aşan zararlar bakımından ise sadece satıcı/sağlayıcıya başvurabilir²⁴. Bağlı tüketici kredilerinde, kredi verenlerin sorumluluğunun üst sınırını oluşturan "kredi miktarı" ifadesinden ne anlaşılması gerektiği incelenmeye muhtaç bir konudur. Zira kredi miktarı, sadece müşteriye ödenen kredi tutarı olarak kabul edilebileceği gibi, tüketicinin kredi sözleşmesiyle kredi verene borçlandığı toplam tutar (faiz, masraf ve anapara dahil) olarak da anlaşılabilir²⁵. Bu fark, bazı durumlarda kredi verenin sorumluluğunu azaltacağı gibi, tüketicinin de oluşan zararından daha az bir tazminat almasına sebep olabilecektir. Özellikle kredi faiz oranlarının yüksek olduğu ya da yüksek enflasyon yaşanan dönemlerde, sadece müşteriye ödenen kredi tutarının (anaparanın) kredi miktarı olarak kabul edilmesi durumunda, tüketicilerin bağlı kredi nedeniyle oluşan zararlarının bir kısmı tazmin edilmeme riski altında kalacaktır.

Esas konuya değinmeden önce ilk olarak belirtilmelidir ki "kullanılan kredi miktarı" ifadesindeki "kullanılan" ifadesi bankacılık terminolojisinde, kredinin müşterinin ya da müşterinin talebiyle bir üçüncü kişinin hâkimiyet alanına bırakılmış olmasını ya da teslim edilmiş olmasını ifade etmektedir. Bu bakımdan, bankanın bir müşterisine kredi limiti tahsis etmesi tek başına bu kredinin "kullanıldığı" anlamına gelmeyecektir. Dolayısıyla, sorumluluk sınırının tespitinde de kredi verenin her bir tüketici özelinde belirlediği kredi limiti değil, fiilen kullanılan kredi miktarı esas alınmalıdır.

²⁰ İsmail Yılmaz Aslan, *Bankacılar İçin Tüketici Hukuku* (İstanbul: BKM, 2016), 146; Bahadır Demir, "Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmeleri", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/49 (Aralık 2023), 596; Söz konusu iki maddede düzenlenen sorumluluk rejimleri hakkında detaylı değerlendirmeler için bkz. Burak Özen, *Tüketici Hukukunun Güncel Meseleleri 2023*, Bağlı Kredi Ne Zaman Vardır? (İstanbul: Aristo Yayınları, 2023), 167 vd.

²¹ Akipek, *Tüketici Kredisi*, 302; Aslan, *Tüketici Hukuku*, 401; A. Lale Sirmen, "Tüketici Hukukunun Amacı ve Özellikleri", *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* 8/Özel (Haziran 2013), 2468.; Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 197; Faruk Acar, "Madde 35/ ACAR Şerhi", *Milli Şerh 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, ed. Hakan Tokbaş, Özlem Tüzüner, (İstanbul: Aristo Yayınları, 2016), 577.

²² Directive 2008/48/EC, md.15/2.

²³ Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 207.

²⁴ Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 207.

²⁵ "Kanun koyucu burada "kullanılan kredi miktarı" ölçütünü koymuştur. Bu ifade iki anlama gelebilecek cinstendir. İlk anlam, tüketicinin kuruluştan çektiği kredi miktarıdır. Tüketici çektiği bir miktar parayı satıcıya ödemektedir. Bu rakam net rakamdır. Faizsiz, masrafsız hatta sigorta primleri düşüldükten sonra tüketicinin somut olarak eline geçen paradır. Oysa ikinci anlam, tüketicinin kuruluşa ödeyeceği toplam kredi miktarını ifade etmektedir. Tüketici örneğin kuruluştan 100.000-TL kredi kullanmış bile olsa, faiz ve masrafla dahil öngörülen vadenin bitiminde 180.000.TL. ödeyebilecektir." Acar, "Madde 35/ ACAR Şerhi", 582.

Kredi miktarı ifadesinin kapsamı hakkındaki ilk görüşe göre, kredi miktarı tüketici tarafından kullanılan kredinin sadece anaparasından oluşmaktadır ve kredi verenlerin sorumluluğunun tespitinde de sadece bu anaparanın dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir. Bu nedenle de faiz, komisyon ve benzeri yan ödemelerin kredi verenin sorumluluğu kapsamında değerlendirilmeyeceği belirtilmektedir²⁶. Bu görüşe göre, örneğin tüketici 500.000 TL'ye bir araba satın almış ve bu arabayı satın almak için satıcının anlaştığı banka ile 300.000 TL'lik bir kredi sözleşmesi yapmıştır ve bu anaparayı dört yılda toplam faiz, komisyon ve masraflarla birlikte toplam 400.000 TL olarak taksitler halinde ödeyecektir. Bu görüşe göre, bu kredi nedeniyle tüketicinin ayıp nedeniyle sözleşmeden dönmesi durumunda kredi verenden talep edebileceği miktar anapara olan 300.000-TL ile sınırlı olacaktır. Buna ek olarak bankaya ödenen 100.000-TL talep edilemeyecektir²⁷.

Yine bu görüşe göre; tüketici, uğradığı zararlar bakımından kredi miktarını aşan taleplerini yalnızca satıcı veya sağlayıcıya yöneltebilecektir²⁸. Gerekçe olarak ise hükmün lafzındaki "kullanılan kredi miktarı" ifadesinden faiz ve tüketicinin geri ödeyeceği toplam miktarın anlaşılmasının güç olması ve bankaların sorumluluğunun bu denli genişletilmesinin doğru olmaması gösterilmektedir²⁹.

Öğretideki diğer görüşe göre ise bu ifade müşterinin, bankaya ödemekle yükümlü olduğu toplam kredi borcunu, başka bir ifadeyle kredi anaparasının yanı sıra faiz ve diğer tüm masrafları da kapsamaktadır³⁰. Buna gerekçe olarak da tüketici lehine yorum ilkesi gösterilmektedir. Bu görüşe göre, anaparayı aşan miktar için kredi verenin sorumluluğunun bulunmadığı yönünde bir değerlendirme kanun koyucunun iradesine ve Kanun'un amacına aykırı olacaktır. Ayrıca, öğretideki bir başka Yazar ise görüşlerini, olması gereken hukukla sınırlayarak, kredi verenlerin kusursuz sorumluluğu ve bunun dayanağı olarak kabul edilen "denkleştirici adalet" veya "yarar ve zarar arasındaki bağlılık düşüncesine" dayandırmaktadır³¹.

Bu konudaki yargı kararlarına baktığımızda ise yakın tarihli bir Yargıtay kararında³² "TKHK'nın 35/2 maddesi gereğince, konut finansman kuruluşunun sorumluluğu kullanılan kredi miktarı ile sınırlandırılmış olup davacının konutu davalı satıcı şirket ile aralarında mevcut satış sözleşmesi gereğince 415.000,00 TL'ye satın aldığı ve davalı bankadan 310.000,00 TL kredi kullandığı göz önünde bulundurularak, davada tespit edilen toplam ödeme miktarı gözetildiğinde, davalı bankanın kullanılan kredi miktarı kapsamında olmak üzere davacı tarafından, davalı satıcı şirkete ödenen konut bedelinden de sorumlu olduğu..." şeklindeki gerekçe ile kredi veren bankanın sorumluluğunun anapara ile sınırlandırıldığını; yine başka Yargıtay kararlarında da "Mahkemece, davalı bankanın kullandığı kredi miktarı ile sınırlı olarak sorumlu tutulması gerekirken yanlış değerlendirme ile diğer davalı M.. C...A.Ş'ye ödenen peşinat tutarı da dahil olmak üzere tüm borçtan sorumlu olacak şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir."³³; "daha da önemlisi Dairemizin dava konusu yapı ile ilgili aynı hususta verdiği emsal kararları da, kullanılan kredinin bağlı olduğu yönünde olup, mahkemece, davalı bankanın da kullandığı kredi miktarı ile sınırlı olarak sorumlu olduğu gözetilerek bu doğrultuda bir karar verilmesi gerekirken

²⁶ Sezer Çabri, "Bağlı Kredilerde Kredi Veren Sorumluluğunun Kapsamı", *Tüketici Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu*, ed. Gözde Zeytin Çağrı (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020), 308, 581; Mustafa Alper Gümüş, *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi* (İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2014), 212, 235; Kılınc, *Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmesi ve Kredi Veren Sorumluluğu*, 161; Yenice Özgöz, *Bağlı Tüketici Kredilerinde Bankanın Sorumluluğu*, 99; Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 207; Aydoğdu - Tuncer, *Tüketici Hukuku Özet Kitap*, 386; Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 580.

²⁷ Bu örnek için bkz. Çabri, *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*, 581.

²⁸ Çabri, "Bağlı Kredilerde Kredi Veren Sorumluluğunun Kapsamı", 308-309.

²⁹ Orcan Ok, "Bağlı Kredi Sözleşmesi ve Kredi Veren Sorumluluğu" *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, 38/ 2 (2022), 330.

³⁰ Murat Aydoğdu, "Konut Finansman Sistemi ve Sözleşmelerinin Tüketici Hukukuna Etkileri". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9 (Temmuz 2007), 595.

³¹ "...Kullanılan kredi miktarı" ifadesi 100.000.TL. yerine 180.000.TL. ye daha elverişli gözüke de, kuruluşun kusursuz sorumluluğu ve bunun dayanağı olarak kabul edebileceğimiz "denkleştirici adalet" veya "yarar ve zarar arasındaki bağlılık düşüncesi", bize 180.000.TL. ye itibar edilmesi gerektiğini en azından de lege feranda söylemektedir." Acar, "Madde 35/ ACAR Şerhi", 582.

³² Yargıtay 3. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2024/486 (6 Şubat 2024).

³³ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2014/3709 (13 Şubat 2014).

yanlış değerlendirme ve yazılı gerekçe ile asıl davanın kabulü ile birleşen davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.”³⁴ şeklindeki gerekçe ile benzer şekilde kredi veren bankanın sorumluluğunun anapara ile sınırlandırıldığını görmekteyiz. Yargıtay’a benzer şekilde Bölge Adliye Mahkemelerinden de öğretilerde yer alan hâkim görüşüne paralel kararlar çıktığını görmekteyiz; “F1 Katılım Bankası A.Ş. vekili 07.12.2015 havale tarihli dilekçesinde bağlı kredi ilişkisinde müvekkili bankanın sorumluluğunun kullanılan kredi miktarı ile sınırlı olduğunu, faiz sorumluluğunun bulunmadığını, yasal sınırı aşan miktar bakımından davanın reddine karar verilmesi gerektiğini, davanın kısmen kabul edildiğini beyan etmiştir. Mahkemenin de kabulünde olduğu üzere dava konusu kredi bağlı kredi olup davalı banka kredi geri ödemeleri miktarıyla sorumludur.”³⁵ Benzer şekilde bir Bölge Adliye Mahkemesi Kararında³⁶ davalı bankanın zamanında teslim edilmeyen konutun kira gelirlerinden sorumlu tutulup tutulamayacağı değerlendirilmiş ve netice olarak, “davalı bankanın davacı tarafından kullanılan 45.000-TL kredi miktarıyla sınırlı olarak davacıya karşı müteselsilen sorumlu olduğu anlaşılmakla” denilerek kredi verenin sorumluluğu anapara ile sınırlandırılmıştır. Başka bir Bölge Adliye Mahkemesi kararında³⁷ ise “Dolayısıyla davalı banka aleyhine hükmedilen vekalet ücretinin de davalı bankanın sorumlu olduğu 213.900,00 TL üzerinden hesaplanması gerekirken, davalı bankanın sorumluluk tutarını aşan kısım üzerinden de davalı banka aleyhine vekalet ücreti hükmedilmesi usul ve yasaya aykırı olmuştur.” şeklinde hüküm kurularak kredi miktarı ifadesinin yalnızca kredi anaparasını ifade ettiği kabul edilmiştir. Netice olarak mevcut yargı kararlarının da öğretilerdeki çoğunluk görüşüyle aynı yönde olduğu anlaşılmaktadır.

Görüldüğü üzere, öğretilerdeki bazı görüşlerle paralellik arz eden yargı kararlarında Kanun’da geçen “kredi miktarı” ifadesi sadece anaparaya hasredilmektedir. Kanaatimizce, kredi miktarı tüketicinin bankaya borçlandığı toplam miktarı ifade etmektedir. Zira, tüketici ile kredi veren arasında akdedilen kredi sözleşmesi ile kredi veren tüketiciye nakdi bir kredi vermeyi (bir miktar paranın devrini) taahhüt etmekte, tüketici ise belirlenen vadelerde söz konusu krediyi faiziyle ve diğer masraflarla birlikte iade etmeyi taahhüt etmektedir³⁸. Diğer bir deyişle, tüketicinin bu sözleşmeden doğan borcu sadece anaparanın geri ödenmesi değil, buna ek olarak faiz ve varsa diğer masrafların toplamının da ödenmesinden oluşmaktadır. Bankanın, nakdi kredi kullandırması bunun karşılığında ise tüketicinin anaparanın tamamını faiziyle ve diğer masraflarla birlikte iade etmesi, bu sözleşmenin asli edimlerini oluşturmaktadır. Netice olarak, tüketicinin kredi verene borcu sadece anaparanın geri ödenmesinden ibaret değildir³⁹. Kredi miktarı, kredi veren ile tüketici arasındaki sözleşmeden doğan toplam para borcudur, bunu anapara ve faiz diye ayırmak için haklı bir neden bulunmadığı gibi bu yorum bankaların sorumluluğunu genişletmek anlamına da gelmemektedir. Bilakis tüketici kredisi sözleşmesinden doğan borcun anapara ve faiz diye ikiye ayrılması temelde gerekçesizdir. Bu nedenle de bize göre “kredi miktarı” ifadesi, tüketicinin kredi sözleşmesinden doğan toplam asli edim borcunu ifade eder. Aksi yöndeki bir yorum, açık bir düzenleme olmadığı müddetçe tüketici lehine yorum ilkesine aykırı olacaktır. Ayrıca hiç şüphe yok ki Kanun’un temel amaçlarından biri tüketicinin korunmasıdır. Ancak söz konusu ifadenin sadece anapara ile sınırlandırılarak yorumlanması durumunda, tüketici zarara uğrayacak bunun karşılığında ise kredi veren, ilgili sorumluluk getiren maddelerin ihdas edilmiş amacına

³⁴ Yargıtay 13. Hukuk Dairesi (Yargıtay), K. 2016/9896 (7 Nisan 2016).

³⁵ Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2020/422 (5 Mart 2020).

³⁶ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2017/1002 (12 Ekim 2017).

³⁷ Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi (BAM), K. 2020/1753 (25 Aralık 2020).

³⁸ Carla Failla, "Credit Agreements for Consumers in the Event of Early Repayment," *Italian Law Journal* 9/1 (2023), 344.

³⁹ “Tüketici kredilerinde kredi verenin tüketiciye kredi vermekteki temel gayesi, kullandığı kredi miktarı üzerinden faiz geliri elde etmek olduğuna göre, kredi alanın en önemli borçlarından biri bağlı kredi sözleşmesinde belirlenmiş tutar oranında faizi kredi verene ödemektir. TKHK m.10/2 kapsamında, kredi sözleşmesinde faiz ve diğer unsurlarla birlikte tüketicinin kredi verene toplamda ne kadar ödeme yapması gerektiği belirtilmeli, faizin hesaplandığı yıllık oran sözleşmede gösterilmeli ve ödeme planı içerisinde faiz de ayrıca belirtilmelidir. Tüketici kredisi sözleşmeleri, tüketicinin lehine olarak yapılan bir sözleşme olarak kabul edildiği için sözleşmeden doğan masrafların da tüketici tarafından ödenmesi gerektiği kabul edilmektedir. Bu masrafların kredi sözleşmesinde ayrıca gösterilmesi gerekmektedir (TKHK m.10/2(d)).” Üzeler, *Tüketici Hukukunda Bağlı Kredi Sözleşmesi*, 135.

da aykırı bir şekilde kazançlı çıkacaktır. Bu konudaki şu örnek, durumu açıklıkla gözler önüne sermektedir. Tüketicinin on yıl vadeli bir konut kredisi kullandığını ve kredi verenin sorumluluk şartlarının altıncı yılda gerçekleştiğini kabul edelim. Tüketici açtığı davada -yukarıdaki ilk görüş kabul edilirse- sadece kredi verenden aldığı anapara tutarı kadar bir tazminat talep edebilecektir. Tüketicinin, zararının bu tutardan fazla olması her zaman mümkündür, ancak bu hususa bile gelmeden tüketicinin bu altı yıl boyunca bankaya ödediği faiz ve masrafların bankanın uhdesinde kalmasını açıklamak mümkün görünmemektedir. Gerçekten de banka sadece kullandırdığı anaparayı iade edecek ama tüketiciden kredi sözleşmesi kapsamında altı yıl boyunca tahsil ettiği faiz ve masrafları iade etmekle sorumlu olmayacaktır. Kredi verenlerin, bağlı krediler nedeniyle sorumlu tutulmasını arzu eden kanun koyucunun özellikle oluşan zararın bir kısmına da tüketicinin katlanmasını istediğini ileri sürmek pek mümkün görünmemektedir. Zira temelde bu düzenlemelerin sebebi bağlı kredi kurgusu sebebiyle işlemde menfaat elde eden taraflardan biri olan bankaların da sorumluluğunun düzenlenmesidir. Ancak kredi miktarının sadece anapara olarak kabul edilmesi, bankaların yasa gereği sorumlu tutulduğu kredilerden kar elde etmesine, tüketicilerin ise zarara uğramasına sebep olmaktadır.

Benzer şekilde tüketicinin sözleşmeden dönme hakkını kullanması halinde de kanun koyucu kredi veren, satıcı ve sağlayıcının müteselsil sorumluluğunu düzenlenmiştir. Sözleşmeden dönme halinde tüketici aldığı malı satıcıya iade etmekle ve kullandığı kredi miktarını kredi verene iade etmekle yükümlüdür⁴⁰. Buna karşılık kredi veren de tüketici tarafından dönme beyanına kadar geçen süre için tüketicinin ödediği taksitleri tüketiciye ödemekle sorumludur. Bu halde kredi veren tarafından kredi anaparası, faiz ve diğer masraflar tüketiciye iade edilmektedir⁴¹. Aksi durumda tüketicinin masraf ve faizlere katlanmasının Kanun'un amacına açıkça aykırılık teşkil edeceği ortadadır⁴². Kanun koyucu tarafından "kredi miktarı" ifadesi ile yalnızca anapara kastedilmiş olsa idi tüketicinin bağlı tüketici kredisinden döndüğünü beyan ettiği tarihe kadar kredi verene ödediği tüm faiz ve masraflar kredi veren uhdesinde kalacaktı. Bu durum bile başlı başına hükmün lafzını ortaya koymakta ve kanaatimizce "kredi miktarı" ifadesi ile anlaşılması gereken konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmamaktadır. Belirtmek isteriz ki öğretide bağlı tüketici kredisi sözleşmesinden dönülmesi halinde tüketicinin dönme beyanına kadar işleyen faizi ödemesi gerektiği, kredi verenin ise faiz alabileceği ancak masrafları isteyemeyeceği görüşü de savunulmaktadır⁴³.

Ayrıca, kişilerin finansal kuruluşlara olan borç durumlarını gösteren ve Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi tarafından tanzim edilen risk merkezi raporlarında⁴⁴ da tüketicilerin ilgili bankalardan kullanmış oldukları krediler anaparaya faiz eklenmiş olarak belirtilmektedir. Raporlarda anapara, faiz ve masraf ayrımının olmaması ve toplam kredi borcunun gösterilmesi dahi bankacılık uygulamasında "kredi miktarı" ile kastedilenin yalnızca kredi anaparası olmadığını açıkça göstermektedir.

Son olarak, müteselsil sorumluluk kapsamında öğretide aşağıdaki örnek üzerinden tartışılan hususa da değinmek gerekmektedir; *"Örneğin bankadan 300.000 TL kredi kullanan bir kişi tarafından 500.000 TL bedelli bir evin ön ödemeli konut satış sözleşmesi ile alınması, kullanılan kredinin bağlı kredi olması ve konutun hiç teslim edilemeyeceğinin ortaya çıkması halinde, tüketicinin bankadan müteselsil sorumluluk kapsamında azami talep edebileceği tutarın ne olduğu değerlendirilmelidir. O zamana dek tüketici tarafından kredi borcuna ilişkin 50.000 TL geri ödeme yapıldığını var sayarsak, bankanın iade yükümlülüğü, 50.000 TL bedelin tüketiciye iade edilmesi ve bakiye kredi borcunun iptali ile mi sona erecektir? Yoksa banka tarafından tüketicinin kredi borcuna ilişkin geri ödemiş olduğu 50.000 TL bedelin iade edilmesi, bakiye kredi borcunun iptal edilmesine ilaveten, tüketicinin zararını tazmin için sebepsiz*

⁴⁰ Kılınc, *Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmeleri ve Kredi Veren Sorumluluğu*, 158; Ömer Faruk İlgün, *Tüketici İşlemleri Hukuku* (İstanbul: Legal Yayınları, 2021), 150.

⁴¹ Aslan, *Tüketici Hukuku*, 400.

⁴² Ceylan, "Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri – II", 134.

⁴³ Akipek, *Tüketici Kredisi*, 298; Yenice Özgöz, *Bağlı Tüketici Kredilerinde Bankanın Sorumluluğu*, 67.

⁴⁴ Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi (TBB Risk Merkezi), "Hakkında" (Erişim 5 Mayıs 2024).

zenginleşme yaratmayacak şekilde ve tüketici zararı dikkate alınarak azami 250.000 TL'ye kadar tüketicinin zararının giderilmesi de mi bankanın müteselsil sorumluluğu kapsamında olacaktır?"⁴⁵

Bize göre kredi verenin sorumluluğunun doğduğu ve kredinin tamamının ödenmemiş olduğu her durumda, tüketicinin kredi verenden iadesini talep edebileceği tutar, o ana kadar bankaya ödediği anapara, faiz ve diğer ödemeler toplamından oluşacaktır. Buna karşılık, henüz ödemediği kısım için tüketicinin borcu sona erdirilecek ve tüketici kalan bakiye için bir ödeme yapmayacaktır. Bu sonuçlara ek olarak, tüketicinin haricen satıcıya ödediği tutar için de bankanın tazmin sorumluluğu olduğunu ileri sürmek pek mümkün değildir. Zira, böyle bir durumda mükerrer ödeme söz konusu olacaktır. Şöyle ki, tüketiciye iade edilen tutar ile bankanın sona erdirdiği bakiye borcun toplamı zaten "kredi miktarı"na eşit olacaktır. Bakiye borcun sona erdirilmesi demek bankanın kullandığı kredinin kalan anapara bakiyesi ile faizini tüketiciden talep edemeyeceği anlamına gelir ki bu da zaten bankanın müteselsil sorumluluk kapsamında borcunu yerine getirdiğini gösterir⁴⁶. Buna ek olarak bir de tüketicinin satıcıya ödediği kredi kaynaklı olmayan ödemelerin de kredi veren yüklenmesi, söz konusu "kredi miktarı" sınırlamasını aşacak şekilde kredi veren sorumluluk yükletilmesi anlamına gelecektir⁴⁷.

Sonuç

Bağlı tüketici kredileri özelinde yapılan düzenlemeler ile taraflar arasında bir denge sağlanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda kredi verenler de belirli durumlarda, diğer tarafla birlikte müteselsilen sorumlu tutulmuştur. Ancak bu sorumluluk da miktar ve zaman bakımından sınırlandırılmıştır.

Bu sorumluluk sınırlarından birini teşkil eden "kredi miktarı" ile sorumluluk konusunda doktrinde ve yargı kararlarında çoğunlukla kabul edilen, sorumluluğun sadece kredinin anaparası ile sınırlı olması şeklindeki görüşe katılmamaktayız ve bu görüşün "zayıf tarafın korunması ilkesi" doğrultusunda hareket ettiği değerlendirilen kanun koyucunun iradesiyle de açık bir çelişki oluşturduğunu ve bu görüşün Kanun ile taraflar arasında kurulmuş olan dengenin tüketici aleyhine bozulmasına neden olduğunu düşünmekteyiz.

Kanun'da yer alan "kredi miktarı" ile sorumluluk ifadesinin, tüketicinin kredi verene karşı borçlandığı toplam tutar olduğunu ve bu nedenle de sorumluluk üst sınırının, kullanılan anapara ve faiz ile bu sözleşme nedeniyle tüketicinin kredi verene ödediği toplam tutardan oluştuğu kanaatindeyiz.

⁴⁵ Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 209.

⁴⁶ Diğer bir görüş ise şöyledir; "Yukarıdaki örnekte belirttiğimiz ikinci halin kabul edilmesi durumunda, banka tarafından hem kendisine o zamana dek yapılan kredi ödemeleri tüketiciye iade edilecek, hem bakiye kredi alacağı karşılıksız kalacak ve kredi borcunun kayıtlarda sonlandırılması sağlanacak hem de tüm bunlara ilave bir tazmin yükümlülüğü yüklenmiş olacaktır. Bir başka deyişle, 300.000 TL kredi kullandıran bir banka, kendisine faiz dahil taksitler toplamı olarak ödenen 50.000 TL'yi iade edecek, bakiye kredi borcu ve faizini tahsil edemeyecek ve ilaveten nakit olarak 250.000 TL bedeli tüketiciye ödeyecektir. Esasen, kanunda yer alan düzenlemenin lafzı tam olarak bu durumu işaret etmektedir. Ancak kanun koyucunun buradaki asıl gayesinin bu olmadığı düşünülmektedir." Erdemir, *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*, 210.

⁴⁷ Benzer yöndeki bir başka görüş ise şöyledir; "Kredi verenin sorumluluğu, zarardan kaynaklı tazminat sorumluluğu olup, kredi veren aynen ifadan (malın tesliminden) sorumlu değildir; aynen ifadan (malın tesliminden) sadece satıcı/sağlayıcı sorumludur. Buna karşılık Yargıtay'ın haklı olarak kabul ettiği üzere, TBK 125 hükmündeki seçimlik haklardan, özellikle tüketicinin satıcıya/sağlayıcıya ödediği sözleşme bedelinden kredi veren kullandırılan kredi miktarını aşmamak üzere sorumlu olur." Aydoğdu - Tuncer, *Tüketici Hukuku Özet Kitap*, 379.

Kaynakça

- Acar, Faruk. "Madde 35/ ACAR Şerhi". *Milli Şerh 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*. ed. Hakan Tokbaş, Özlem Tüzüner. 573-583. İstanbul: Aristo Yayınları, 1.Baskı, 2016.
- Akipek, Şebnem. "Madde 30/AKİPEK Şerhi". *Milli Şerh 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*. ed. Hakan Tokbaş, Özlem Tüzüner. 531- 538. İstanbul: Aristo Yayınları, 1.Baskı, 2016.
- Akipek, Şebnem. *Türk Hukuku ve Mukayeseli Hukuk Açısından Tüketici Kredisi*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 1. Basım, 1999.
- Akipek Öcal, Şebnem- Kara, İlhan. *Tüketici Hukuku Ders Kitabı*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2023.
- Antalya, O. Gökhan. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*. İstanbul: Legal Yayıncılık, 1.Basım, 2015.
- Aslan, İsmail Yılmaz. *Bankacılar İçin Tüketici Hukuku*. İstanbul: BKM, 2016.
- Aslan, İ. Yılmaz. *Tüketici Hukuku*. İstanbul: Ekin Yayınevi, 2014.
- Atamer, Yeşim M. *Kredi ve Diğer Finansman Sözleşmelerinde Tüketicinin Korunması*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 1. Basım, 2016.
- Aydoğdu, Murat- Tuncer, Nalan. *Tüketici Hukuku Özet Kitap*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2023.
- Aydoğdu, Murat. "Konut Finansman Sistemi ve Sözleşmelerinin Tüketici Hukukuna Etkileri". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 9, (Temmuz 2007), 553-632.
- Baysal, Başak. "Tüketici Kredisi (TKHK m.22-31)." *Yeni Tüketici Hukuku Konferansı*, Haz. M. Murat İnceoğlu. (İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2015) 273-326.
- Cherednychenko, O.O. "On the Bumpy Road to Responsible Lending in the Digital Marketplace: The New EU Consumer Credit Directive". *Journal of Consumer Policy*/47 (2024), 241-270.
- Çabri, Sezer. *Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2021.
- Çabri, Sezer. "Bağlı Kredilerde Kredi Veren Sorumluluğunun Kapsamı", *Tüketici Hukukunun Güncel Sorunları Sempozyumu*, ed. Gözde Zeytin Çağrı. 291-312. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2020.
- Çaldağ, Coşkun. "Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmesinin Tespiti ve Kredi Kartı Sözleşmesinin Bu Açından Değerlendirilmesi", *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi* 4/1 (2020), 30-52.
- Ceylan, Ebru. "Avrupa Birliği Hukukunda ve Türk Hukukunda Tüketici Kredileri – II". *Türkiye Barolar Birliği Dergisi* /80 (Ocak-Şubat 2009), 121-148.
- Demir, Bahadır. "Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmeleri". *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 28/49, (Aralık 2023), 579-620.
- Erdemir, Kıymet. *Tüketici Hukukunda Bağlı Tüketici Kredileri*. İstanbul: T.C. Bahçeşehir Üniversitesi SBE Özel Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, 2021.
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Ankara: Yetkin Yayınları, 28. Basım, 2023.
- Failla, Carla. "Credit Agreements for Consumers in the Event of Early Repayment," *Italian Law Journal* 9/1 (2023), 337-362.

- Gümüş, Mustafa Alper. *6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Şerhi, 1 Cilt*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 1.Basım, 2014.
- Iossa, Elisabetta - Palumbo, Giuliana; Over Optimism and Lender Liability in The Consumer Credit Market(https://www.researchgate.net/publication/227345962_Optimism_and_lender_liability_in_the_consumer_credit_market, erişim tarihi: 10.07.2024)
- İlgün, Ömer Faruk. *Tüketici İşlemleri Hukuku*. İstanbul: Legal Yayınları, 2021.
- İnal, Tamer. *Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredisi Sözleşmeleri*. İstanbul: Beta Yayınları, 1.Basım, 2002.
- Kaplan, İbrahim. *Banka Sözleşmeleri Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları, 2.Basım, 2020.
- Kılıçoğlu, Ahmet M. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 26. Basım, 2022.
- Kılınç, Hüseyin. *Bağlı Tüketici Kredi Sözleşmesi ve Kredi Veren Sorumluluğu*. İstanbul: Adalet Yayınevi, 1.Basım, 2019.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip vd. *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt*. İstanbul: Filiz Kitabevi, 5.Basım, 2010,
- Nomer, Haluk N. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 19. Bası, 2023.
- Oğuzman, M. Kemal – Öz, M. Turgut. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1 Cilt*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 21. Basım, 2023.
- Ok, Orcan. "Bağlı Kredi Sözleşmesi ve Kredi Veren Sorumluluğu" *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*: 38/2 (Haziran 2022), 299-336.
- Özel, Çağlar. *Tüketicinin Korunması Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 6.Basım, 2020.
- Özen, Burak. "Bağlı Kredilerde Kredi Verene Karşı İleri Sürülebilecek Haklar ve Bu Hakların Kullanılmasının Tabi Olduğu Süre". *Tüketici Hukukunun Güncel Meseleleri 2023*, ed. Hakan Tokbaş. İstanbul: Aristo Yayınları, 2023.
- Özgöz, Hava Yenice. *Bağlı Tüketici Kredilerinde Bankanın Sorumluluğu*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 1. Basım, 2021.
- Öztek, Selçuk. "Genel Olarak Tüketici Kredileri ve Tüketici Kredilerinde Kişisel Teminatlar". *Türkiye Bankalar Birliği Bankacılar Dergisi* /67 (Aralık 2008), 6-28.
- Reisoğlu, Safa. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: Beta Yayınları, 25. Basım, 2014.
- Sirmen, A. Lale. "Tüketici Hukukunun Amacı ve Özellikleri The Purpose and the Characteristics of Consumer Law". *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi* 8/Özel (Haziran 2013), 2465-2476. <https://doi.org/10.19168/jyu.66017>
- Tercier, Pierre vd. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 1. Basım, 2016.
- Vandenbergh, Ann-Sophie. "The Law on Unfair Terms in Standard Form Contracts in Europe". *Consumer Law and Economics*. ed. Klaus Mathis, Avishalom_Tor. 119-132. Springer, 2021.
- Üzeler, Rabia Sanem. *Tüketici Hukukunda Bağlı Kredi Sözleşmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Yılmaz, Abdülhamit. *Belirli Süreli Tüketici Kredisi Sözleşmeleri*. İstanbul: On İki Levha Yayınları, 1. Basım, 2018.

İnternet Kaynakları

BAM, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi. E. 2017/868 K. 2017/1002 (12 Ekim 2017).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/ankara-bam3-hd-e-2017-868-k-2017-1002-t-12-10-2017>

BAM, Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi. E. 2018/1199 K. 2020/422 (5 Mart 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/erzurum-bam3-hd-e-2018-1199-k-2020-422-t-5-3-2020>

BAM, Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7.Hukuk Dairesi. E. 2020/246 K. 2020/1753 (25 Aralık 2020).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/bolge-adliye-mahkemesi/sakarya-bam7-hd-e-2020-246-k-2020-1753-t-25-12-2020>

Directive 2008/48/EC, Directive 2008/48/EC of The European Parliament and Of The Council of 23 April 2008 on Credit Agreements for Consumers and Repealing Council Directive 87/102/EEC. Avrupa Birliği: 2008. Erişim 5 Temmuz 2024. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0048-20231230>

TBB Risk Merkezi, Türkiye Bankalar Birliği Risk Merkezi. "Hakkında". Erişim 5 Mayıs 2024.
<https://www.riskmerkezi.org/tr/risk-merkezi-raporu/hakkinda/26>

Yargıtay, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi. E. 2015/13797 K. 2016/9896 (7 Nisan 2016).
<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/13-hukuk-dairesi-e-2015-13797-k-2016-9896-t-7-4-2016>

Makale Bilgi Formu

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okudu ve onayladı.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.